

Diak

Kristiina Pitkänen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi
Opinnäytetyö, 2019

VANHEMPIEN KOKEMUKSIA ME-TALO KERAVASTA JA SEN TOIMINNAN VAIKUTUKSISTA OSALLISUUTEEN

TIIVISTELMÄ

Kristiina Pitkänen

Vanhempien kokemuksia Me-talo Keravasta ja sen toiminnan vaikutuksista osallisuuteen

37 s., 2 liitettä

Kevät, 2019

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK)

Tämän opinnäytetyön yhteistyökumppaneina olivat Me-talo Kerava ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri. Me-talot ovat Me-säätiön rahoittamia yhteisöllisiä toimintatiloja, joiden tavoitteena on vähentää lasten, nuorten ja lapsiperheiden syrjäytymistä ja eriarvoisuutta ja lisätä osallisuutta ja alueen ihmisten hyvinvointia keräämällä alueen eri toimijat toteuttamaan kaupunkilaisten toiveista ja tarpeista lähtevää toimintaa. Tutkimustyypin opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miksi vanhemmat käyvät Keravan Me-talolla ja miten he kokevat Me-talon toimintaan osallistumisen vaikuttaneen heidän osallisuuteensa. Tavoitteena oli myös selvittää vanhempien ehdotuksia Me-talon kehittämiseksi, jotta se vastaisi yhä paremmin vanhempien tarpeisiin.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena käyttäen teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Aineistona käytettiin viittä haastattelua, jotka toteutettiin Keravan Me-talolla käyneille vanhemmille. Aineisto analysoitiin teemoittelemalla. Teemoiksi muodostuivat Me-talolla käymisen syyt, osallisuuden kokeminen, vapaaehtois- ja vertaistoiminta, sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys sekä Me-talon kehittäminen.

Tulosten mukaan vanhemmat pitivät Me-taloa paikkana, jonne oli helppo tulla lasten kanssa kohtaamaan muita vanhempia ja lapsiperheitä ja osallistumaan Me-talon monipuoliseen toimintaan. Me-talo tarjosi hyvät puitteet ja tilat lapsiperheille viettää aikaa ja osallistua. Haastateltavat kertoivat Me-talolla käymisen vaikuttaneen positiivisesti osallisuuden kokemiseen. He kertoivat kokeneensa yhteenkuuluvuutta johonkin ryhmään tai yhteisöön, etenkin vapaaehtoistyöhön osallistuessaan. He kertoivat myös pystyvänsä vaikuttamaan Me-talon toimintaan. Kehittämisehdotuksina kerrottiin iltatoiminnan lisääminen, lastenhoidon järjestäminen vanhemman oman ajan tai toimintaan osallistumisen ajaksi. Yksi vanhempi kertoi myös ulkopuolisuuden kokemuksista osallistuessaan tiettyihin ryhmiin.

Tutkimuksen perusteella Me-talo on hyvä kohtaamispaikka, johon on helppo tulla ja jossa on mahdollista tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia. Me-talolla käyminen helpottaa uusiin ihmisiin tutustumista ja laajentaa tuttavapiiriä. Me-talon toiminta on monipuolista, tarjoten mahdollisuuksia eri ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville kävijöille. Sosiaaliset suhteet ja kanssakäyminen muiden kävijöiden kanssa oli haastateltavien mielestä tärkeimpiä Me-talolla käymisen syitä.

Asiasanat: osallisuus, syrjäytyminen, vapaaehtoistyö, vertaistoiminta

ABSTRACT

Kristiina Pitkänen

Parents' experiences of Me-talo Kerava and how attending it's activity affects inclusion

37 p., 2 appendices

April, 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree programme in Social Services

Bachelor of Social Services

The associates of this theses were Me-talo Kerava and the Uusimaa local district of the Mannerheim League for Child Welfare. Me-talos are communal activity centers fund by the We Foundation. Their aim is to diminish exclusion and social inequality of children, youth and families and increase inclusion and welfare of the inhabitants of the region by gathering different operators of the region to provide activities that meet the needs and hopes of the residents. The aim of this research-based thesis was to examine why the parents go to Me-talo and how they experience participating Me-talo's activities has affected their experiences of inclusion. The aim was also to examine the improvement ideas of the parents for Me-talo to meet the needs of the parents even better.

The study was conducted in the form of qualitative research using theme interviews as the data collection method. The data was based on five interviews of parents who had attended Me-talo. The data was analyzed by thematic analysis. The themes were reasons for attending Me-talo, experiencing inclusion, volunteering and peer support, social relationships and loneliness and improving Me-talo.

The results show that parents found Me-talo as a place where they could come easily with their children to meet other parents and families and participate the versatile activities of Me-talo. Me-talo served good frame and space for families to spend time and participate. The parents told that attending Me-talo had affected positively their experiences of inclusion. They told they had felt being part to a group or community especially working as volunteer. They also told that they were able to have an impact to Me-talo's activity. As improvement ideas the parents hoped more activities in the evenings, providing child care as allowing some time off for parents or when participating an activity. One parent told about experiences of being an outsider as participating certain groups.

Based on the study Me-talo is a great meeting place that is easily accessible and enables people to meet others in the same life situation. Attending Me-talo makes it easier to meet new people and broadens the circle of acquaintances. The activity of Me-talo is versatile providing possibilities for attenders of different age and in various life situations. Social relationships and interaction with other attenders were the most important reasons why the parents attended Me-talo.

Keywords: exclusion, inclusion, peer support, volunteering

1 JOHDANTO	4
2 OSALLISUUS JA SEN EDISTÄMINEN YHTEISÖLLISIN KEINAIN	5
2.1 Osallisuus.....	5
2.2 Vanhempien osallisuus	6
2.3 Matalan kynnyksen toiminta.....	7
2.4 Vapaaehtois- ja vertaistoiminta	8
2.5 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma	9
3 OSALLISUUTTA HEIKENTÄVIÄ TEKIJÖITÄ	10
3.1 Syrjäytyminen.....	10
3.2 Ylisukupolvinen huono-osaisuus	12
3.3 Sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys	12
4 YHTEISTYÖTAHOT	13
4.1 Me-säätiö ja Me-talot.....	13
4.2 Me-talo Kerava ja Keravan kaupunki.....	14
4.3 Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Uudenmaan piiri	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	17
5.2 Aineiston keruu.....	18
5.3 Aineiston analyysi	20
6 TULOKSET	22
6.1 Me-talolla käymisen syyt.....	22
6.2 Osallisuuden kokeminen.....	23
6.3 Sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys	25
6.4 Vertaisuus ja vapaaehtoistyö	26
6.5 Me-talon kehittäminen.....	27
6.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	29
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
8 AMMATILLINEN KASVU JA POHDINTA	32

LÄHTEET	33
LIITE 1. Haastattelurunko	38
LIITE 2. Tiedote haastatteluista	40

1 JOHDANTO

Lasten, nuorten ja perheiden eriarvoisuus ja syrjäytyminen on ollut paljon esillä viime vuosina niin lehdissä, tutkimuksissa kuin poliittisessa päätöksenteossa. Käydyissä keskusteluissa ollaan huolissaan niin taloudellisten resurssien kuin koulutuksen, palveluiden ja hyvinvoinnin epätasaisesta jakautumisesta. (Sutela, Törmäkangas, Toikka, Haapakorva, Hautakoski, Hakovirta, Rasinkangas, Gissler & Ristikari 2016.) Vuonna 2015 perustettu Me-säätiö pyrkii vaikuttamaan syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseen Suomessa. Me-säätiön laskelmien mukaan syrjäytyneitä nuoria olisi Suomessa jo noin 61 000 (Me-säätiö. Uutiset 11.4.2019). Me-säätiön kunnianhimoisena tavoitteena onkin, että vuonna 2050 Suomessa ei olisi yhtään syrjäytyneitä lasta tai nuorta. Tukemiensa kohteiden kautta Me-säätiön tarkoituksena on katkaista lasten, nuorten ja perheiden syrjäytymiskierteitä ja paneutua syrjäytymistä aiheuttaviin syihin.

Keravalla avattiin syksyllä 2017 uusi Me-säätiön rahoittama ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin toteuttama Me-talo, jonka tarkoituksena on olla keravalaisien, erityisesti lasten, nuorten ja perheiden yhteisöllinen kohtaamispaikka. Sen tavoitteena on lisätä hyvinvointia ja osallisuutta tarjoamalla tukea vertaisuuden ja vapaaehtoistoiminnan kautta. (Me-säätiö 2018.) Me-talot ovat yksi Me-säätiön konsepteista ja niitä on tällä hetkellä seitsemän.

Me-talo on avoin kaiken ikäisille ja sen kävijöihin kuuluu yhtä lailla toiminnan vapaaehtoiset ja muut järjestäjät kuin toimintaan osallistujat. Me-säätiön tunnuslause kuuluukin, ”ei ole olemassa meitä ja heitä. on vain me”. Vanhemmat ovat kuitenkin tärkeä joukko Me-talon kävijöitä, koska tukemalla vanhempia tuetaan myös lapsia. Itsekin vanhempana, olen kiinnostunut vanhempien ja lasten hyvinvoinnista ja siitä, mikä luo yhteiskunnassamme kokemuksia osallisuudesta ja yhteenkuuluvuudesta.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miksi vanhemmat käyvät Keravan Me-talolla ja miten he kokevat Me-talon toimintaan osallistumisen vaikuttaneen heidän osallisuuteensa. Koska Me-talo Kerava on ollut toiminnassa lyhyen aikaa, tutkin myös sitä, miten Me-talon toimintaa voisi kehittää, jotta se vastaisi yhä paremmin kävijöiden

tarpeisiin. Selvitän vastauksia näihin kysymyksiin haastattelemalla Me-talolla käyviä vanhempia.

2 OSALLISUUS JA SEN EDISTÄMINEN YHTEISÖLLISIN KEINOIN

2.1 Osallisuus

Osallisuus on tärkeä hyvinvointia lisäävä voimavara ja kokemus. Osallisuuteen liittyy kokemus kuulumisesta johonkin yhteisöön tasavertaisena jäsenenä, jossa hän tulee kuulluksi ja voi vaikuttaa oman yhteisönsä asioihin. (Rouvinen-Wilenius, Aalto-Kallio, Koskinen-Ollonqvist & Nikula 2011, 50.) Osallisuuden ja osallistumisen käsitteet kulkevat usein rinnakkain, vaikka ne tarkoittavatkin eri asioita. Osallistuminen on toimintaa, joka voi lisätä osallisuuden kokemusta, jos osallistumiseen kuuluu aito mahdollisuus vaikuttaa, tulla kuulluksi ja käyttää valtaa esimerkiksi oman yhteisönsä päätöksenteossa. (Nivala & Ryyänen 2013, 26.) Pelkkä osallistuminen ei siis välttämättä tarkoita osallisuutta tai sen kokemista. Osallisuus voidaan jaotella eri osallisuuden kokonaisuuksiin, kuten tiedolliseen, suunnittelu-, päätös-, toiminta- ja arviointiosallisuuteen. (Leemann & Hämäläinen 2016.)

Osallisuuden voidaan katsoa olevan luonnollinen osa yhteiskuntaan kasvamista ja kuulumista. Kaikissa yhteiskunnissa ei näin kuitenkaan aina ole, jolloin on tarpeellista pohtia, miten sitä voisi edistää ja lisätä. Osallisuus ei liity vain yksilöön tai yhteiskuntaan, vaan niiden suhteen kehittymiseen. (Nivala & Ryyänen 2013, 30–31.) Hämäläisen (2008, 20) mukaan yhteiskunnallinen todellisuus asettaa osallisuudelle omat ehtonsa, joten sen edistämiseksi tarvitaan myös osallisuutta mahdollistavia ja tukevia rakenteita, toimintoja ja lainsäädäntöä sekä tarvittaessa niiden muuttamista. Osallisuutta voi kokea monenlaisissa ja -kokoisissa yhteisöissä. Pienempiä yhteisöjä voivat olla perhe, koulu, työyhteisö tai paikallisjärjestö ja suurempia esimerkiksi yritys, yhdistys, valtio ja yhteiskunta.

Osallisuus käsitetään usein syrjäytymisen vastakohtana. Osallisuuden käsite on hyvin monisyinen ja sitä pidetäänkin eräänlaisena kattokäsitteenä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kuvailee osallisuutta mahdollisuutena erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin, kuten kohtuulliseen toimeentuloon, asumiseen ja koulutukseen. Osallisuus on myös elämän kokemista merkityksellisenä ihmissuhteiden, vaikutusmahdollisuuksien ja palvelujen saatavuuden kautta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Osallisuus.)

Sosiaalisen osallisuuden käsite on peräisin 1970- ja 1980-lukujen ranskalaisesta yhteiskuntapoliittisesta keskustelusta, jolloin kehitettiin ensimmäisiä syrjäytymistä ehkäiseviä sosiaalipoliittisia ohjelmia. Niiden tavoitteena oli tukea hyvinvointijärjestelmän ulkopuolelle jääneitä väestöryhmiä, kuten syrjäytyneitä, köyhiä ja vammaisia ja mahdollistaa heidän osallistumistaan erityisesti työmarkkinoille ja sosiaalipalvelujen piiriin. Sosiaalipolitiikan näkökulmasta sosiaalinen osallisuus nähdäänkin valtion velvollisuutena mahdollistaa ja tukea kansalaisten osallistumista yhteiskuntaan. (Leemann, Kuusio & Hämäläinen 2015a, 1–2.)

Suomessa sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla on muun muassa köyhyyden ja syrjäytymisen vähentäminen ja sosiaalisen osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018.) Sosiaalinen osallisuus onkin tärkeä lähtökohta nykyisissä kansallisissa ja kansainvälisissä hyvinvointi- ja kehittämisohjelmissa, joiden tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja köyhyyttä sekä edistää oikeudenmukaista, yhdenvertaista ja tasa-arvoista yhteiskuntaa. Suomessa sosiaali- ja terveyshuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste määrittelee sosiaalisen osallisuuden yhteiskunnassa jokaisen mahdollisuutena terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. (Leemann, Kuusio & Hämäläinen 2015a, 3.)

2.2 Vanhempien osallisuus

Vanhempien osallisuus voidaan nähdä vanhemman vaikuttamisena ja osallistumisena lapsen käyttämissä palveluissa ja osallistumalla yhteiskunnan tarjoamiin lasten ja perheiden palveluihin (Vuorenmaa 2016, 24). Vanhemmilla ja perheillä on myös oikeus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja tulla kuulluksi omaan arkeen liittyen. Lastensuojelulain mukaan lapsilla ja perheillä on oikeus olla mukana suunnittelemassa,

kehittämässä ja arvioimassa heille tarkoitettuja palveluja (L 417/2007). Osallisuuden toteutumiseksi tarvitaan sovittuja käytäntöjä ja toimintatapoja sekä perheen ja työntekijöiden välistä kumppanuutta. (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen 2011, 19.) Vanhempien osallisuuden toteutumiseen palveluissa vaikuttaa olennaisesti myös työntekijöiden tapa kohdata perheet. Työntekijöiden toiminta luo puitteet sille, onko vanhemmilla mahdollisuus tulla palveluissa kuulluksi, voivatko he turvallisesti kertoa huolistaan ja tuen tarpeistaan ja saavatko he riittävästi tietoa, jotta he voivat osallistua päätöksentekoon. (Vuorenmaa 2016, 17.)

Vuorenmaa (2016, 23–24) kuvaa väitöskirjassaan vanhempien osallisuutta perheessä viitaten mm. Koreniin (1992), Hoffmaniin (2007) sekä De Papeen ja Lindsayhin (2015) vanhempien luottamukseksi omiin taitoihinsa ja kykyihinsä kasvattaa ja pitää huolta lapsistaan. Siihen kuuluu myös kyky hyödyntää ja käyttää erilaisia voimavaroja perheen hyväksi sekä hankkia uusia tietoja ja taitoja ja tehdä päätöksiä perheen hyvinvoinnin edistämiseksi. Vanhempien osallisuuden on todettu olevan selvästi yhteydessä perheiden hyvinvointiin arjessa ja kykyyn selvittää elämänmuutoksista ja haastavista elämäntilanteista (Vuorenmaa 2016, 16). Vuorenmaan tekemän tutkimuksen mukaan vanhempien osallisuuden tukeminen perheen kohdatessa vaikeuksia saattaa vahvistaa perheen selviytymistä nykyhetkessä, vähentää vaikeuksien pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia perheenjäsenten hyvinvointiin sekä ehkäistä vanhempien heikon osallisuuden tunteen siirtymistä lapsille (Vuorenmaa 2016, 83).

2.3 Matalan kynnyksen toiminta

Matalan kynnyksen toiminta liittyy läheisesti osallisuuden lisäämiseen. Matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan sellaisia palveluita, joihin hakeutumisen kynnystä on madallettu esimerkiksi maksuttomuudella, pidennetyillä aukioloajoilla ja keskeisellä sijainnilla. Matalan kynnyksen toiminnan on tarkoitus helpottaa niiden ihmisten palvelun saantia, jotka eivät joistain esteistä johtuen voi tai kykene hakeutua esimerkiksi julkisten palveluiden piiriin. Tällaisia esteitä ovat esimerkiksi vaadittu päihteettömyys, asiakasmaksut, hoitoon pääsyn menettelyt ja pelko leimaantumisesta. Yleisiä asiakasryhmiä, joille matalan kynnyksen palveluja kohdennetaan ovat mielenterveys- ja päihdeongelmaiset, työelämän ja opiskelun ulkopuolella olevat nuoret, lapsiperheet,

maahanmuuttajat, ikääntyneet ja pitkäaikaissairaat. Matalan kynnyksen palvelut lisäävät usein kaikkein vaikeimmin tavoitettavien ja huono-osaisimpien ryhmien osallisuutta. (Leemann & Hämäläinen 2015b, 1-3.)

Matalan kynnyksen palvelut tarjoavat usein päivätoimintaa ja mahdollisuuden harrastaa ja kohdata muita ihmisiä. Niissä voi harjoitella ja ylläpitää sosiaalisia taitoja ja laajentaa sosiaalisia verkostoja. Matalan kynnyksen palveluilla voidaan saada aikaan positiivisia vaikutuksia, kuten hyvinvointierojen kaventumista ja kansanterveyden kohenemista. Asiakkaiden aktivoiminen ja voimaantuminen ovat keskeisiä toiminnan tavoitteita. Siihen, onko palvelu todella matala kynnyksinen vaikuttaa myös asiakkaiden kokemukset palveluun pääsystä sekä palveluun hakeutumisen aktiivisuus. (Leemann & Hämäläinen 2015b, 3.)

2.4 Vapaaehtois- ja vertaistoiminta

Vapaaehtoistyö on tärkeä osa aktiivista kansalaisuutta ja omiaan lisäämään osallisuutta. Vapaaehtoistyö perustuu palkattomuuteen ja pakottomuuteen. Sen tekeminen lähtee omista motiiveista toimia toisten ihmisten tai yhteisön hyväksi. Vapaaehtoistyön tulisi olla kaikille avointa. Suomessa vapaaehtoistyö on varsin yleistä. Vuosina 2002 ja 2009 tehtyjen tutkimusten mukaan jopa noin 30% väestöstä oli tehnyt vapaaehtoistyötä viimeisen neljän viikon aikana. (Pessi & Oravasaari 2010, 7,9.)

Vapaaehtoistyöllä on monia positiivisia vaikutuksia niin sen tekijälle kuin yhteisöille ja laajemmin yhteiskunnalle. Yksilö voi hankkia monia taitoja vapaaehtoistoiminnan kautta ja se voi antaa itseluottamusta sekä kokemusta omasta merkityksestä yhteisössä. Työttömille tai nuorille vapaaehtoistoiminta voi toimia ponnahduslautana työllistymiselle palkkatyöhön tai koulutukseen hakeutumiselle. (Mietintö vapaaehtoistyön roolista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämisessä 2008.)

Vertaistoiminnan voidaan katsoa olevan yksi vapaaehtoistoiminnan muoto. Se on yleensä järjestettyä toimintaa, mutta se voidaan laajemmin nähdä myös kaikenlaisena ihmistenvälisenä vuorovaikutuksena, jossa jaetaan kokemuksia omasta elämäntilanteesta. Rissanen ja Puumalainen (2016, 4) määrittävät Nylundiin (1992) viitaten vertaistuen

organisoiduksi toiminnaksi, jossa ihmiset, joilla on samanlainen elämäntilanne, sama sairaus tai kärsivät samantlaisista ongelmista jakavat kokemuksiaan. Vertaisuuteen liittyy kyky ymmärtää ja tulla ymmärretyksi omien kokemusten kautta. Tämän takia vertaistuen kautta voi saada sellaista apua, jota esimerkiksi lähimmäisiltä tai ammattiauttajilta ei välttämättä saa. Vertaisuuteen kuuluvat tasavertaisuus, molemminpuolisuus ja vapaaehtoisuus. Vertaistuessa on mahdollista saada ja antaa samanaikaisesti. Vertaisryhmään kuuluminen voi helpottaa myös yksinäisyyden, syrjäytymisen ja häpeän kokemuksia, jotka voivat liittyä esimerkiksi psyykkiseen sairauteen.

2.5 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

Vanhempien ja perheiden osallisuutta voidaan tukea myös erilaisten hankkeiden ja kansallisten ohjelmien avulla. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma eli LAPE on vuosina 2016–2019 sosiaali- ja terveysministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön johtama kärkihanke. Sen tavoitteena on rakentaa perhepalveluita niin kansallisesti kuin maakunnallisesti lapsi- ja perhelähtöisemmiksi tuoden palveluita lähemmäksi perheitä siirtämällä palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kaikille yhteisiin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon. LAPE -hanketta ohjaavia periaatteita ovat lapsen oikeudet ja lapsen etu, lapsi- ja perhelähtöisyys, voimavarojen vahvistaminen ja perheiden monimuotoisuus. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE; Aula, Juurikkala, Kalmari, Kaukonen, Lavikainen & Pelkonen 2016.)

LAPE-hankkeella on neljä painopistealuetta, joita ovat perhekeskustoimintamalli, varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitosten toiminnan kehittäminen, erityis- ja vaativamman tason palveluiden kehittäminen sekä toimintakulttuurin kehittäminen. Maakunnat ovat valinneet näistä painopistealueista omat kehitettävät painopisteensä vuosille 2017–2018. (Sosiaali- ja terveysministeriö, Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma.) Uudellamaalla Yhdessä olemme enemmän -hanke toteuttaa näitä neljää painopistealuetta soveltuvin osin. Kerava ei kaupunkina ole hankkeessa mukana, mutta Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri on ja se on toteuttanut Keravan Metallolla avoimen kohtaamispaikan sekä järjestöyhteistyön pilottia, Ystäväksi

maahanmuuttajaäidille -toimintaa sekä Eron ensiapupistettä. (Uudenmaan perhekeskustoimintamalli 2018, 23, 50.)

Yksi LAPE-hankkeen painopistealueista, perhekeskustoimintamalli, pyrkii kokoamaan pirstaleiset palvelut ja parantamaan asiakkaan ja palveluiden kohtaamista. Yhteen koottavia palveluita ovat esimerkiksi varhaiskasvatus, äitiys- ja lastenneuvola, perhetyö ja perheneuvola sekä järjestöjen ja seurakuntien työ. Perhekeskustoimintamallin tavoitteina on muun muassa tarjota avoimia kohtaamispaikkoja perheille, vahvistaa lasten ja perheiden voimavaroja ja osallisuutta sekä mahdollistaa yhä varhaisempaa tuen ja avun saantia. Tärkeitä teemoja toimintamallissa ovat vertaistoiminnan tarjoaminen, perheiden monimuotoisuuden huomioiminen, vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen, lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen sekä eroperheiden tukeminen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskus. Matalan kynnyksen palvelut.) Perhekeskustoimintamallin tavoitteet ovat hyvin samankaltaiset kuin Keravan Me-talon tavoitteet.

3 OSALLISUUTTA HEIKENTÄVIÄ TEKIJÖITÄ

3.1 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen on monitahoinen käsite, joka liitetään usein köyhyyteen, huono-osaisuuteen, syrjintään, epäoikeudenmukaisuuteen tai marginaalissa oleviin ihmisiin tai paikkoihin (Rimmerman 2013, 33). Syrjäytymisellä tarkoitetaan yksilön jäämistä tai joutumista yhteiskunnan keskeisten toiminta-alueiden ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa työelämä, koulutus ja palvelut. Siihen liitetään ongelmat toimeentulossa, terveydessä tai elämänhallinnassa ja näiden ongelmien kasaantuminen. Syrjäytyminen ei ole käsitteenä itsestään selvä, eikä siitä ole yhtä kattavaa määritelmää. Syrjäytymisestä puhuttaessa on myös huomioitava se, mistä syrjäydytään, kun syrjäydytään jostakin. Usein syrjäytymisen katsotaankin olevan poikkeamista normaalista, yleisesti ja kulttuurisesti hyväksytyistä, valtavirran elämäntavasta. (Raunio 2006, 10-13.)

Syrjäytyminen voidaan nähdä myös yksilön ongelmina kiinnittyä ympäröivään yhteiskuntaan ja siten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien heikkoutena. Syrjäytyminen on usein prosessinomaista, jolloin esimerkiksi koulutuksen puuttuminen tai vähäisyys johtaa heikkoon työllistymiseen ja edelleen toimeentulon ongelmiin. Samoin sairastuminen tai päihdeongelma voi johtaa työttömyyteen ja ongelmien pitkittyessä palaaminen työelämään voi vaikeutua edelleen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018.)

Tutkittaessa syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä erityishuomio on niissä, jotka eivät ole työssä, työttömiä työnhakijoita, opiskelijoita, varusmiehiä tai eläkkeellä. Tämä joukko jää helposti tavoittamattomiin ja yhteiskunnallisten järjestelmien ja palvelujen ulkopuolelle. Kaikki eivät tässä ryhmässä ole kuitenkaan vaarassa syrjäytyä tai pysyvästi siinä, vaan siihen kuuluu esimerkiksi lapsiaan kotona hoitavia vanhempia, opiskelemaan pyrkiviä tai omasta valinnastaan yhteiskunnan keskiöistä ulkopuolella olevia. Kuitenkin pitkään työelämän tai koulutuksen ulkopuolella oleminen voi johtaa niistä syrjäytymiseen ja sitä kautta toimeentulon ja sosiaalisten suhteiden heikkenemiseen. (Myrskylä 2011, 9–10.)

Syrjäytyneeksi nuoreksi voidaan yhden määritelmän mukaan katsoa sellainen koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle jäänyt nuori, jolla ei ole peruskoulun lisäksi muuta koulutusta. Me-säätiön keväällä 2019 julkaisemien laskelmien mukaan syrjässä olevia nuoria olisi 61 163. Me-säätiön syrjässä-lukuun lasketaan ne työttömät työnhakijat, joilla on työttömyyden lisäksi vähintään kaksi seuraavista työllistymisen haasteista, joita ovat toisen asteen tutkinnon puuttuminen, pitkittynyt työttömyys tai työuran puuttuminen kokonaan. (Me-säätiö. Uutinen 11.4.2019.) Matalan koulutustason ja työttömyyden katsotaankin olevan suurimpia riskejä syrjäytymiselle. Riittävä koulutustaso on edellytys työn saannille. Koulutuksen puuttuminen voidaan nähdä työttömyyttä suurempana riskinä nuorten syrjäytymiselle myös siksi, että kouluttamaton nuori ei välttämättä ole oikeutettu työmarkkinatukeen, koska hänen tulisi hakeutua ensisijaisesti koulutukseen. (Myrskylä 2012, 2,8.) Matala koulutus ja työttömyys korreloivat usein myös mielenterveys- ja päihdeongelmien kanssa.

3.2 Ylisukupolvinen huono-osaisuus

Huono-osaisuuden ylisukupolvisuudella tarkoitetaan sitä, että vanhempien ongelmat hyvinvoinnissa jatkuvat tai siirtyvät heidän lapsilleen. Ilmiössä lapsuuden perheen elinolot vaikuttavat myöhemmin lapsen terveyteen, hyvinvointiin tai taloudelliseen toimeentuloon. Syrjäytymiseen vaikuttavia riskitekijöitä perheessä ovat esimerkiksi vanhempien työttömyys, mielenterveyden ongelmat, taloudelliset vaikeudet ja päihdeongelma.

Esimerkiksi vanhempien mielenterveys ja päihteen käyttö vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin ja ongelmien syrjäyttävä vaikutus siirtyy tutkitusti usein sukupolvilta toiselle. Päihde- ja mielenterveysongelmat vaikuttavat vanhempien ihmissuhde- ja sosiaalisiin taitoihin, vanhemmuuteen ja kietoutuvat usein toimeentulovaikeuksiin ja työttömyyteen. (Solantaus, Niemelä, Huijala & Räsänen 2011, 159.)

Erilaiset syrjäyttävät tekijät monesti liittyvät toisiinsa ja vaikuttavat suoraan tai välillisesti lapsen hyvinvointiin. Vanhemman päihde- tai mielenterveysongelmat ovat yleisin syy lapsen huostaanottoon. Huostaan otetuilla lapsilla ja nuorilla on suuri riski syrjäytyä. Tutkimusten mukaan vanhempien koulutusaste vaikuttaa vahvasti lasten koulutusurien valintaan ja sitä kautta toimeentuloon. (Myrskylä 2012, 7; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lapset, nuoret ja perheet. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus.)

Huono-osaisuuden siirtymistä sukupolvelta toiselle pyritään katkaisemaan jo odotusaikana neuvoloissa. Ongelmien varhainen tunnistaminen ja palveluihin ohjaus mahdollistaa, että perhe saa tukea jo ennaltaehkäisevästi. Sekä lasten, että vanhempien tukeminen oikea-aikaisesti ja perheenä olisi tärkeää. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lapset, nuoret ja perheet. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus.)

3.3 Sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys

Läheisillä ihmissuhteilla ja kaveripiireillä on tärkeä osa osallisuuden kokemisessa. Ystäväpiirit ovat tärkeitä yhteisöjä, joissa voi kokea yhteenkuuluvuutta ja tulla kuulluksi. Läheisen ystävän kanssa voi jakaa arkisia asioita, mutta myös saada apua ja tukea elämän

kriiseissä. (Leemann, Isola, Kukkonen, Puromäki, Valtari & Keto-Tokoi 2018, 42). Hyvät ihmissuhteet ja ystävät vähentävät yksinäisyyden kokemista ja parantavat elämänlaatua. Kyky olla omana itsenään yhteydessä ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa on ihmisenä olemisen ydintaito, johon on perustunut myös ihmisen lajikohtainen menestys. Kommunikaatio ja vuorovaikutus kasvokkain on erittäin palkitsevaa, mutta myös ratkaisevassa osassa esimerkiksi lapsen kehitysprosessissa. (Mäkelä & Sajaniemi 2013, 37–41.)

Ihminen tarvitsee sosiaalisen ympäristön ja vuorovaikutusta pysyäkseen terveenä. Toistuva ja pitkäaikainen yksinäisyys vaikuttaa terveyteen ja heikentää toimintakykyä. Sosiaalisten suhteiden vähäisyys myös kaventaa toimintamahdollisuuksia ja on yksi tärkeimmistä syrjäytymiseen johtavista tekijöistä. (Kauhanen 2016, 96-97.) Yksinäisyyden kokemus on yleensä murskaava tunne yksin jäämisestä ja syrjäytetyksi tulemisesta, eristyneisyydestä ja ihmiskontaktien puuttumisesta. Yksinäisyys lisää kokemusta, ettei ole riittävä tai hyväksytty omana itsenään.

Yksinäisyys on kuitenkin eri asia kuin yksin oleminen. Ihminen kaipaa sosiaalisen vuorovaikutuksen vastapainoksi myös yksin olemista ja eri ihmisillä on erilaiset tarpeet siinä, kuinka paljon yksin oloa ja vuorovaikutusta he kaipaavat. Joillekin, niin lapsille kuin aikuisille, muutama läheinen ihmissuhde voi riittää ollakseen tyytyväinen, kun taas toinen voi tuntea itsensä yksinäiseksi, vaikka olisi laajakin ystäväpiiri. Kyse onkin jokaisen omista sosiaalisista tarpeista ja niiden täyttymisestä. (Junttila 2016, 154.) Yksin oleminen on kuitenkin ihmisen oma valinta, toisin kuin yksinäisyys.

4 YHTEISTYÖTAHOT

4.1 Me-säätiö ja Me-talot

Me-säätiö on perustettu vuonna 2015 ehkäisemään ja vähentämään lasten, nuorten ja lapsiperheiden syrjäytymistä ja eriarvoistumista Suomessa. Me-säätiön ovat perustaneet

sarjayrittäjät Mikko Kodisoja ja Ilkka Paananen, jotka ovat olleet perustamassa muun muassa Supercell ja Sumea -peilyrityksiä. Säätiön tarkoituksena on tukea sellaisia hankkeita, jotka auttavat saamaan kaikille lapsille ja nuorille tasavertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja kehitykseen perhetaustasta riippumatta. Me-säätiö haluaa toiminnallaan vaikuttaa neljään strategiseen kärkeen, jotka ovat koulutus, työllistyminen, mielenterveys ja harrastustoiminta. Me-säätiön tukemia kohteita ovat muun muassa Me-koulu, Me-talo, Sekasin Chat, Ystäväksi maahanmuuttajaäidille, Vamos Turku, Hope ja SUHO-hanke. (Me-säätiö. Kohteet.)

Me-talo on yksi Me-säätiön luomista toimintamalleista, jolla pyritään ehkäisemään lasten, nuorten ja perheiden syrjäytymistä. Me-talojen tarkoituksena on olla avoimia, helposti saavutettavia yhteisötiloja, joissa alueen järjestöt, yritykset ja julkiset palvelut yhdessä kehittävät ja tuottavat sellaista toimintaa, mitä alueen asukkaat toivovat ja tarvitsevat. Me-talot tarjoavat asukkaille paikan, jossa voi osallistua, kohdata ja tulla kohdatuksi, saada tukea, apua ja vertaistukea, työllistyä ja harrastaa.

Me-talojen tarkoituksena on tarjota perusta, jossa alueen toimijat voivat kokeilla uusia toimintatapoja yhdessä suunnitellen, kokeillen ja arvioiden ja taas uudelleen kehittären ja kokeillen. Kaiken toiminnan on lähdettävä kävijöiden omista toiveista ja tarpeista. Me-talot perustetaan yksitellen alueille, joilla niille on eniten tarvetta. Me-talojen toteuttajina toimii eri organisaatioita, joita ovat muun muassa Nicehearts, Fingerroosin säätiö, 09 Helsinki Human Rights, Tampereen kaupunki ja Yhteisökeskus. Tällä hetkellä taloja on seitsemän; Keravan lisäksi Turussa, Helsingissä, Espoossa, Lappeenrannassa, Porissa ja Tampereella. (Me-säätiö.)

4.2 Me-talo Kerava ja Keravan kaupunki

Keravan Me-talo avattiin elokuussa 2017 Keravan kirjaston tiloihin. Keravan Me-talon toimintaa toteuttaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton eli MLL:n Uudenmaan piiri ja toiminnasta vastaa kaksi työntekijää. Me-talolla toteutetaan monenlaista toimintaa. MLL:n perhekahvilat, ystäväksi maahanmuuttajaäidille, lastenhoitoapu ja perhekummitoiminta ovat MLL:n omia vapaaehtoistoiminnan muotoja, jotka toimivat Me-talolla. Lisäksi siellä on erilaista ryhmätoimintaa kuten läksykerho, erityislasten

vanhempien vertaistukiryhmä, tunnekerho, vauvatreffit sekä kieliopetusryhmä. Nämä ovat kaikki vapaaehtoisten järjestämiä. Koska Keravalta puuttuu avoin perhekeskustoiminta, järjestää myös neuvola toimintaansa, kuten perhevalmennusta Me-talolla. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri. Me-talo Kerava.) Keravan Me-talon tarkoituksena onkin koota alueen eri toimijoita yhteen ja tiivistää näiden toimijoiden yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden tueksi.

Osallisuuden periaatteiden olisi tarkoitus näkyä Me-talon toiminnassa hyvin. Keravan Me-talo on helposti saavutettavissa oleva yhteisötila, jonka toiminta on ilmaista. Sen sijainti on keskeisellä paikalla kirjaston tiloissa, josta kävijät löytävät sen helposti. Toiminta perustuu aina kävijöiden toiveisiin ja kävijöiksi luetaan myös toiminnan järjestäjät. Kävijät pyritään ottamaan vastaan tasavertaisina ja arvostaen ja heitä kuullaan toiminnan kehittämisessä ja ideoinnissa. Me-talon koordinaattoreiden toiveena onkin, että heistä itsestään tulisi aikaa myöten yhä tarpeettomampia, kun vapaaehtoiset ja muut toimijat vastaisivat itsenäisemmin talon toiminnasta. Lisäksi osallisuus näkyy myös siten, että kävijällä on oikeus päättää itse, mihin kaikkeen hän talolla osallistuu. Kävijä siis määrittelee itse oman osallistumisensa määrän ja laadun. (Susan Ihanainen, henkilökohtainen tiedonanto 31.10.2017.)

Me-talo Kerava on myös tyypillinen matalan kynnyksen kohtaamispaikka, koska toiminta on maksutonta, avointa kaikille, eikä se edellytä omien tietojen antamista tai sitoutumista tiettyihin ehtoihin, jotta toimintaan voisi osallistua. Juuri se, että toimintaan voi osallistua ilman, että kenenkään tarvitsee tietää omasta taustasta tai ongelmista, madaltaa kynnystä osallistua. Keskustelussa Me-talon koordinaattorin kanssa on tullut kuitenkin ilmi, että moni kävijä on kertonut hänelle taustoistaan ja haasteistaan oma-aloitteisesti. (Susan Ihanainen, henkilökohtainen tiedonanto 31.5.2018.)

Kerava on 35 000 asukkaan kaupunki Uudellamaalla. Väestöstä 35 % eli 12 000 on alle 29-vuotiaita lapsia ja nuoria. Keravalla on noin 4000 lapsiperhettä, joista noin 1000 on yksinhuoltajaperheitä. Maahanmuuttajien osuus on erityisen suuri päiväkotij- ja kouluikäisissä lapsissa. (Susan Ihanainen, henkilökohtainen tiedonanto 31.10.2017.)

On monta syytä, miksi juuri Keravalla on tarvetta Me-talolle. Keravalla on muuhun Suomeen verrattuna keskimääräistä enemmän lapsiperheitä, yksinhuoltajia, avioeroja,

lastensuojeluilmoituksia, toimeentulotukea saavia lapsiperheitä sekä koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria ja nuoria aikuisia. Kaupungin työntekijöillä on ollut huolta muun muassa lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajaperheiden jaksamisesta ja kasvatuksesta, maahanmuuttajaperheiden eristäytyneisyydestä ja nuorten harrastusten ja aikuiskontaktien puutteesta. Nuoret viettävät paljon aikaa kaduilla, jolloin myös päihteiden käyttö, rötöstelyt ja jengit yleistyvät. (Susan Ihanainen, henkilökohtainen tiedonanto 31.10.2017.)

Varhainen puuttuminen perheiden ongelmiin olisi tärkeää. Keravalta on puuttunut kokonaan vanhemmuutta tukeva avoin perhekeskus- tai päiväkotitoiminta. Kun ongelmia ei havaita ajoissa, ne kasautuvat ja tulevat ilmi viimeistään lapsen murrosiässä. Keravan Me-talon tarkoitus olisikin tuoda helpotusta muun muassa näihin ongelmiin. (Susan Ihanainen, henkilökohtainen tiedonanto 31.10.2017.)

4.3 Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Uudenmaan piiri

Mannerheimin Lastensuojeluliitto eli MLL on avoin kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden perusturvallisuutta, hyvinvointia ja tervettä kehitystä. Sen toimintaa ohjaavat liiton perustamisjulistus, säännöt, MLL:n suunta 2024 sekä YK:n lastenoikeuksien sopimus. Se toimii lapsiperheiden arjen asiantuntijana, vapaaehtoistyön toteuttajana ja arjen tuen kehittäjänä. MLL:n tavoitteena on myös toimia vaikuttajajärjestönä, joka kuulee lapsia, nuoria ja lapsiperheitä ja ottaa heidän puolestaan kantaa ja tekee aloitteita edistääkseen heidän asemaansa yhteiskunnassa. MLL edistää lapsen oikeuksia sekä vaikuttaa lapsi-, nuoris- ja perhepolitiikkaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Organisaatio.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto perustettiin vuonna 1920 vaikeisiin oloihin, suuren lapsikuolleisuuden aikaan auttamaan yksinäisiä äitejä ja parantamaan lasten olosuhteita. Sen perustivat kenraali Mannerheim, hänen sisarensa Sophie Mannerheim, Erik Mendelin ja Arvo Ylppö. Järjestön lähtökohtana oli kaikkien lasten oikeus hyvään ja asiantuntevaan hoitoon. Liitto muodostui keskusjärjestöstä ja paikallisosastoista ja sen suunnitelmaan sisältyi muun muassa neuvolaverkoston luominen. Nykyisin liitolla on keskusjärjestö, 10 piirijärjestöä ja 556 paikallisyhdistystä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 20.12.2017.)

MLL:n Uudenmaan piiri on MLL:n aluejärjestö, joka tarjoaa arjen tukea uusimaalaisille lapsiperheille. Piirillä on 94 paikallisyhdistystä, joissa on noin 21 000 jäsentä. Uudenmaan piirin paikallisyhdistykset järjestävät muun muassa perhekahviloita, musiikki-, liikunta- ja kuvataidekerhoja, kirpputoreja, koululaisten iltapäivätoimintaa, päiväkoteja, leikkipuistotoimintaa, erilaisia retkiä ja tapahtumia sekä vanhempainryhmiä. Uudenmaan piirin toimintaa ohjaavat arvot, jotka ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys ja yhdenvertaisuus. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri 2018.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Keravan Me-talon tarkoituksena on vähentää lasten, nuorten ja lapsiperheiden syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta toimimalla helposti saavutettavana kohtaamispaikkana ja antamalla tukea vertaisuuden ja vapaaehtoistoiminnan keinoin. Opinnäytetyöni tavoitteena on saada tietoa siitä, miksi vanhemmat käyvät Me-talolla ja millaisia kokemuksia heillä on Me-talon toiminnan vaikutuksista heidän osallisuuteensa. Kerään aineistoa haastatteleamalla Me-talolla käyviä vanhempia.

Aloittaessani opinnäytetyötäni tarkoitukseni oli paneutua Me-säätiön strategiaan kärkeen, mielenterveyteen, koulutukseen, työllistymiseen ja harrastustoimintaan sekä haastatella eri ikäisiä kävijöitä. Opinnäytetyöni edetessä päätin kuitenkin rajata haastateltavat vanhempiin, jotta aineistoa olisi helpompi analysoida. Valitsin haastateltavien joukoksi juuri vanhemmat, koska he ovat keskeinen kävijäryhmä Keravan Me-talolla. Lapsiperheet ovat MLL:n eli Keravan Me-talon toteuttajan tärkein kohderyhmä. Lisäksi Keravan kaupungin toiveena Me-talolle oli keskittyä juuri alle kouluikäisten ja kouluikäisten lapsiperheiden tukemiseen. Ehdin kuitenkin tehdä haastattelut niin, että ne sisälsivät myös mielenterveyteen, koulutukseen, työllistymiseen ja harrastamiseen liittyviä kysymyksiä. Päätin kuitenkin jättää nämä teemat pois

teoreettisesta viitekehyksestä ja tarkastella siinä vanhemmuuteen ja perheisiin paremmin liittyviä aiheita, kuten huono-osaisuuden ylisukupolvisuutta ja vanhempien osallisuutta.

Tutkimuskysymykset ovat:

Miksi vanhemmat käyvät Me-talolla?

Millaisia kokemuksia kävijöillä on Me-talon toiminnan vaikutuksista heidän osallisuuteensa?

Miten Me-talon toimintaa voisi edelleen kehittää vastaamaan kävijöiden tarpeita?

5.2 Aineiston keruu

Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, koska siten on mahdollista saada kokonaisvaltaista tietoa ihmisten kokemuksista Me-talolla käymisestä. Me-talo Kerava on myös ollut toiminnassa vasta alle kaksi vuotta, niin on luonnollista kysyä kävijöiltä itseltään sen toiminnasta. Käytän opinnäytetyössäni puolistrukturoitua teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Teemahaastattelu tarkoittaa, että haastattelu rakennetaan etukäteen suunnitelluilla kysymyksillä ja teemoilla, jotta haastattelu pysyy halutuissa aiheissa (Hirsijärvi & Hurme 2014, 66). Teemahaastattelussa on ennalta valitut teemat eli aihepiirit, mutta kysymykset voivat muotoutua vapaammin haastattelutilanteen mukaan. Strukturoidussa haastattelussa taas käytetään apuna lomaketta, jossa kysymykset ovat tietyssä järjestyksessä ja muodossa. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 203.)

Olen haastatellut Me-talolla käyviä vanhempia, saadakseni heiltä yksityiskohtaista ja monipuolista tietoa heidän kokemuksistaan Me-talosta. Haastattelukysymykset olivat kaikille samat. Saatoin kuitenkin tilanteen mukaan esittää lisäkysymyksiä, jos katsoin sen aiheelliseksi ja saisin näin lisää tietoa haastateltavalta jostakin aiheesta tai ohittaa tai muokata joitain kysymyksiä, jos haastateltava vastasi kysymykseen jo tai aihe ei liittynyt haastateltavan elämään. Haastattelujen teemat olivat Me-talon merkitys arjessa, hyvinvoinnin ja osallisuuden kokeminen, koulutus ja työllisyys, mielenterveys ja

päihteet, maahanmuutto, harrastukset ja sosiaaliset suhteet sekä Me-talon kehittäminen (Liite 1).

Toteutin haastattelut viidelle Me-talolla käyvälle vanhemmalle yksilohaastatteluina joulukuussa 2018. Etsin haastateltavia Me-talolta käymällä erilaisissa vanhemmille ja lapsille suunnatuissa ryhmissä ja kysymällä niistä haastateltavia sekä koko ryhmän ollessa läsnä, että henkilökohtaisesti. Toteutin haastattelut heti paikan päällä säästääkseni aikaa ja vaivaa, mikä olisi mennyt erillisten haastatteluajkojen sopimiseen ja toteutukseen. Sain haastateltavat kahdesta eri ryhmäkokoontumisesta. Haastateltavat suostuivat yllättävän helposti haastatteluihin, ja luulen että olisin saanut vielä lisääkin, jos olisin kysynyt. Kuitenkin päädyin vain viiteen haastatteluun aikatauluni takia, koska tiesin, että esimerkiksi aineiston litterointi saattaisi viedä paljon aikaa.

Molemmissa ryhmissä vanhemmilla oli lapsia mukana, mutta lastenhoito järjestyi paikalla olevien opiskelijoiden ja vapaaehtoisten ohjaajien toteuttamana. Haastateltavien löytymiseen sain myös apua ohjaajilta ja yhdeltä Me-talon opiskelijalta, joka tunsu paremmin kävijöitä. Tämä helpotti haastateltavien löytymistä, mutta saattoi myös vaikuttaa siihen, keitä haastatteluihin päätyi. Kyseisellä opiskelijalla saattoi olla oma mielikuva siitä, millaisia vanhempia olisi hyvä haastatella. Toisaalta hän saattoi osata kysyä sellaisia kävijöitä, joilla hän tiesi olevan tarpeeksi kokemusta Me-talosta ja halua kertoa kokemuksistaan.

Annoin haastateltaville allekirjoitettavaksi tiedote- ja suostumuslomakkeen, jossa oli keskeiset tiedot tutkimuksen sisällöstä ja haastattelujen toteutuksesta. Kerroin tiedotteessa tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista sekä aihepiireistä. Kerroin, että haastattelut kestäisivät korkeintaan tunnin, ja että haastattelut nauhoitettaisiin ja ne säilytettäisiin nimettöminä ja käytettäisiin luottamuksellisesti ainoastaan opinnäytetyötä varten, ja sen jälkeen ne hävitettäisiin. Haastateltavalla olisi myös oikeus keskeyttää osallistumisensa tutkimukseen, milloin tahansa, jolloin häntä koskeva tieto poistettaisiin tutkimuksesta. (Liite 2.) Haastattelujen alussa kerroin vielä lyhyesti itsestäni ja opinnäytetyöstäni sekä haastattelujen tarkoituksesta, jonka jälkeen haastateltavat lukivat tiedotteen ja allekirjoittivat suostumuksen. Lisäksi kerroin heille, että jos jotkin haastattelukysymyksistä tuntuisivat liian henkilökohtaisilta, niihin ei olisi pakko vastata, vaan siinä tapauksessa siirryttäisiin kysymyksissä eteenpäin.

Haastattelukysymyksiä oli yhteensä 37. Olin jaotellut kysymykset teemoittain. Haastattelut kestivät lyhimmillään 13 minuuttia ja pisimmillään 23 minuuttia, yhteensä tunnin ja 17 minuuttia. Haastattelujen kesto oli lyhyempi kuin mitä olin etukäteen ajatellut. Uskon, että suurin syy siihen oli se, että osa teemoista ei koskettanut valitsemaani haastateltavien ryhmää. Suurin osa haastateltavista vastasi melko lyhyesti koulutus ja työllisyys, mielenterveys ja päihteet, harrastaminen ja maahanmuutto - teemoihin, koska ne eivät koskettaneet heidän arkeaan tai kokemuksiaan. Tämä sai pohtimaan, olisiko haastattelut antaneet enemmän, jos olisin muokannut kysymyksiä enemmän vanhemmille sopiviksi. Toisaalta en tiedä olisinko silti kysynyt esimerkiksi mielenterveydestä ja päihteiden käytöstä. Enhän voinut tietää ennen haastatteluja millaisia kokemuksia haastateltavilla olisi asiasta.

Haastateltavat olivat iältään 28–36-vuotiaita alle kouluikäisten ja kouluikäisten lasten vanhempia, joista neljä oli naisia ja yksi mies. En kysynyt haastateltavien lasten lukumäärää tai ikää, vaikka useimmissa haastatteluissa ne tulivat ilmi haastateltavan puheessa. Yksi haastateltavista oli syntynyt muualla kuin Suomessa. Haastateltavat osallistuivat vanhemmille ja heidän lapsilleen tarkoitettuihin ryhmiin, joiden sisällöstä en kerro tarkemmin, jotta haastateltavien anonymiteetti ei vaarannu. Haastateltavat kertoivat käyvänsä Me-talolla yhdestä kerrasta kuussa kolmeen kertaan viikossa. Haastattelut toteutettiin Me-talolla, yleisestä ryhmätilasta lasiseinin eristetyssä tilassa sekä Me-talon käytössä olevassa erillisessä kokoushuoneessa. Molemmat tilat tarjosivat mielestäni riittävän rauhalliset ja anonymiteettiä suojelevat puitteet.

Litteroin nauhoitetut haastattelut lähes sanasta sanaan, paitsi joitakin täytesanoja sekä haastattelukysymykset, jos ne eivät poikenneet suunnitellusta. Haastattelut etenivät suunnitellun rungon mukaan, eikä niissä ollut paljoa ylimääräistä, aiheeseen kuulumatonta juttua.

5.3 Aineiston analyysi

Litteroidessa haastatteluja alkoi hahmottumaan niissä useasti toistuvia teemoja. Analysoin aineiston teemoittelun avulla. Ennen varsinaista analyysiä luin aineistoa vielä

useaan kertaan tulostetusta versiosta tehden samalla merkintöjä mahdollisista teemoista ja muista aineistoa koskevista huomioista koodaamalla alleviivaten ja kirjainkoodeja käyttäen. Pyrin löytämään aineistosta samankaltaisia teemoja, joita voisi laittaa luokkien alle. Koska määrällisesti ja sisällöllisesti vastaukset, jotka liittyivät työllisyyteen, koulutukseen, mielenterveyteen ja päihteisiin sekä harrastamiseen jäivät suppeiksi, päätin jättää ne pois lopullisista teemoista. Lisäksi peilasin aineiston sisältöjä tutkimuskysymyksiin ja opinnäytetyön viitekehykseen ja päädyin valitsemaan viisi teemaa, jotka olivat; Me-talolla käymisen syyt, osallisuuden kokeminen, sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys, vertaisuus ja vapaaehtoistyö sekä Me-talon kehittäminen. Käytin aineiston analyysissä apuna luokittelua, jossa jaottelin aineistoa käsitteiksi. (Taulukko 1.) Haastetta teemoitteluun tuotti se, että monet ilmaukset saattoivat sopia useampaan luokkaan.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty käsite	Lopullinen käsite
On vaikuttanu sillä tavalla et on tutustunu ehkä helpommin ja nopeemmin muihin keravalaisiin ylipäätänsä äiteihin ja lapsiperheisiin	Ihmissuhteiden merkitys	Sosiaaliset suhteet
No se antaa... no kyl me varmaan muutenkin käytäis täällä [mainitsee toiminnan nimen], mut se tavallaan ehkä tavallaan tuo siihen viel sen ekstra sisällön sitten, että jotenkin must on kiva tuntea itsensä hyödylliseksi.	Vapaaehtoistoiminnan merkitykset	Vapaaehtoistoiminta
Silloin ku mä aloin käymään siinä [mainitsee toiminnan nimen] täällä Me-talolla, niin mä koin et mä oon niinku osa jotain ryhmää tai tämmöstä yhteisöä tai joukkoa ja sit tavallaan sen kautta ehkä enemmän niinku siin tavallaan saa vaikuttaa et mä oon ollu siinäki pari kertaa vastuuhenkilönä siinä	Ryhmään tai yhteisöön kuulumisen kokemus	Osallisuuden kokeminen

[mainitsee toiminnan nimen], niin sillä tavalla oon kokenu.		
--	--	--

Taulukko 1. Esimerkki aineiston luokittelusta käsitteiksi

6 TULOKSET

6.1 Me-talolla käymisen syyt

Me-talo näyttäytyi aineiston pohjalta hyvänä kohtaamispaikkana, jonka tärkeimpänä antina pidettiin sosiaalista kanssakäymistä muiden kävijöiden kanssa. Koska haastateltavat olivat vanhempia, he pitivät tärkeänä myös, että heidän lapsensa pääsivät leikkimään ja tapaamaan muita lapsia.

Kyl mä koen et se on helpottanu monella tapaa et tää on niinku sanoin niin tää on hyvä kohtaamispaikka et täällä tutustuu hyvin ihmisiin ja sit tää on mukava muutenkin olla täällä et tääl on semmonen kotoisa tunnelma et on paljon tilaa lapsille leikkiä ja on mukavat istuimet ja on kahvii ja teetä ja on semmonen niinku kiva tulla ja olla täällä et se helpottaa sitä semmosta.

No se sosiaalisuus, et lapsi pääsee leikkimään muiden lasten kanssa ja ite pääsee juttelemaan sit muiden aikuisten kanssa.

No siis tapaa muita ihmisiä, erilaisia, keskustelua, sosiaaliset tämmöset suhteet ja kanssakäymiset on mulle tärkeitä [...]

Merkittävänä asiana pidettiin monipuolista toimintaa kaiken ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville. Me-talo tarjosi vastausten perusteella myös sellaista toimintaa, mikä täytti jonkin tarpeen vanhemmalle tai perheelle, kuten mahdollisuuden osallistua vertaisryhmään. Myös avoimen toiminnan merkitys näkyi vastauksissa.

[...] täällähän on paljon toimintaa et on jatkuvasti jotain askartelua tai täällä voi pelata ja leikkiä ja on paljon leluja lapsille ja muuta semmosta [...] sit mä voin vaan sillä ajatuksella lähtee tänne et hei et meenpäs sinne nyt vähäks aikaa istumaan niin lapsi voi leikkiä sillä aikaa ja sitte tavallaan siinä samalla ohessa saattaa olla et joku muukin on tullu ja sit alkaa juttelee siinä ja se on jotenkin semmonen kodinomainen tunnelma ja semmonen hyvä ilmapiiri ja helppo olla täällä.

[...] nii siellä sitten muutaman kerran, sekin ihan kiva sellanen, ku siihen ei tarvii ilmottautuu erikseen ja ku se aina vähän vauvasta riippuu et pääseks mä lähtemään sinne vai en niin se on hirveen kiva, jos tilanne sallii niin sit vaan niinku voi tulla.

[...] et ku tääl on avointa toimintaa ja avoimii ryhmiä, et ei oo semmonen tunne et ei vitsi et nyt ei voi tulla tai tääl on joku inside -juttu menossa niin tavallaan se lämminhenkisyys mikä tääl on ja se avoimuus, et on aina niinku tervetullu olo, tulit sä mihin vaan porukkaan tai mukaan.

6.2 Osallisuuden kokeminen

Aineistosta voidaan päätellä, että Me-taloa pidetään hyvänä kohtaamispaikkana, jonka ilmapiiri tukee ihmisiin tutustumista, johonkin ryhmään osallisena olemista ja yhteenkuuluvuutta. Me-talo näyttäytyy paikkana, johon on helppo tulla ja jonne voi vain tulla. Haastateltavat kertovat kokevansa ilmapiirin avoimena, lämminhenkisenä, aitona ja positiivisena. Haastatteluista tulee esiin myös työntekijöiden merkitys hyvän ilmapiirin luomisessa. Heidät koettiin ystävällisinä ja hyväntuulisina, ja heidän tapansa ottaa kävijä vastaan kysyen kuulumiset ja kertoen talon toiminnasta, pidettiin positiivisena. Kävijät kertoivat kokevansa olonsa tervetulleeksi. Työntekijöiden toiminnalla on vaikutusta siihen, miten vanhemmat kokevat osallisuutta palveluissa (Vuorenmaa 2016, 17).

Kaikki haastateltavat kertoivat, että ovat pystyneet vaikuttamaan talon toimintaan tai kokivat pystyvänsä vaikuttamaan niin halutessaan. Vaikuttaminen yhteisiin asioihin on tärkeä osa osallisuuden kokemista (Terveys ja hyvinvoinnin laitos. Osallisuus). Vapaaehtoistyön kerrottiin myös lisänneen osallisuuden kokemusta.

On vaikuttanu (kysyttäessä onko Me-talolla käynti vaikuttanut osallisuuden kokemiseen). Silloin ku mä aloin käymään siinä [mainitsee toiminnan nimen] täällä Me-talolla, niin mä koin et mä oon niinku osa jotain ryhmää tai tämmöstä yhteisöä tai joukkoa ja sit tavallaan sen kautta ehkä enemmän niinku siin tavallaan saa vaikuttaa et mä oon ollu siinäki pari kertaa vastuuhenkilönä siinä [mainitsee toiminnan nimen], niin sillä tavalla oon kokenu.

No on, on just nimenomaan sillä, että jos ei meil oo mitään, me voidaan aina lähteä tänne ja tosiaan se on ollu iso merkitys, sillä niinku itelleki ja varmasti on ollu lapselle. [...] Niin ja kyllä täällä tietynlainen sellanen yhteisöllisyyden tuntukin myös on koska täällä on jo niitä moi moi – tuttuja ja kenen kaa voidaan jatkaa niitä juttuja sit siitä mihkä silloin viimeks jäätiin.

Kyllä, kyllä voin. Että tota viime kesänä esimerkiksi haluttiin järjestää noita [mainitsee toiminnan nimen] niin ihan suoraan pystyin vaikuttamaan siihen, että milloin niitä pidetään ja sovittiin siitä koordinaattorin kanssa ja sit mä pääsin vetämään [mainitsee toiminnan nimen] täällä Me-talolla ja sekin oli ihan siis sillä tavalla, että mä pystyin ite ehottamaan että milloin sopis.

Seuraavasta lainauksesta tulee ilmi vanhemman osallisuus aktiivisuutena etsiä ja löytää perheelleen sen hyvinvointia tukevaa toimintaa. Me-talo taas toimii paikkana, joka täyttää tämän toiminnan tarpeen.

[...] ja sit just itestäkin rupes tuntuu siltä et ei se niinku lapselle riitä, että mä leikin sen kaa siellä et rupee siitäki tuntuu tosi tylsältä, nii mä luulen että mä oisin selvittäny näitä perhe- tämmösiä kerhojuttuja, et se rupes ole ajankohtasta silloin mut sit ihan sattumalta mä tulin yhtenä päivänä lainaa kirjoja ja sitä kautta tänne ja sit mun ei tarvinnukaan enää selvitellä mitään, mut et se rupes ole siinä kynnyksellä jo, että jotain tällasta päiväaktiiviteettiä mis on myös muita, pitää keksii.

Kysyttäessä onko Me-talolla käynti madaltanut kynnystä osallistua ja kokeilla uusia asioita, yksi haastateltava kertoi Me-talolla käymisen madaltaneen kynnystä osallistua myös Me-talon ulkopuolella.

No joo, oon mä käyny myös muissa päiväkerhoissa tän jälkeen, ku mä oon täällä käyny ekan kerran, et seurakunnan kerhossa käyny ja, et se ehkä niinku tuskimpa sinnekään ois tullu mentyä niin nopeesti sitte, et tän jälkeen se oli jotenki helppo sinnekin.

6.3 Sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys

Aineistosta tulee vahvasti esiin se, että Me-taloa pidettiin paikkana, joka lisää kontakteja ja laajentaa tuttavapiiriä. Sosiaalisuus ja sosiaalisten suhteiden merkitys ilmeni kaikissa haastatteluissa Me-talosta puhuttaessa. Me-talolla käyminen näyttäytyi aineiston perusteella helpottavan ihmisiin tutustumista ja lisäävän ihmiskontakteja niin vanhemmille kuin heidän lapsilleen. Aineistosta voi nähdä, että Me-talo auttoi uusiin ihmisiin tutustumista erityisesti siinä tilanteessa, kun kävijä oli lähiaikoina muuttanut paikkakunnalle tai silloin, kun kävijä oli uudessa elämäntilanteessa, kuten tullut vanhemmaksi. Me-talon kerrottiin näin vähentävän kokemuksia yksinäisyydestä ja syrjäytymisestä. Suurin osa haastateltavista kertoi löytäneensä Me-talolta tuttavampia, joita tapaa juuri Me-talolla, mutta ei kuitenkaan ystäviä.

Tuttavapiiri on laajentunu. Me muutettiin Keravalle vajaa kolme vuotta sitten ja en mä niinku tuntenu oikeestaan ketään Keravalta ennen, ku mun äitiysloma alko et nyt niinku tosi paljon on kavereit kyl löytyny ja tuttaviam just Me-talolta ja muist harrastuksista.

Kyllä on vaikuttanu melkein niinku sata prosenttisesti on vaikuttanu, että ennen kun sain lapsen niin mulla ei ollu ketään kavereita kellä ois lapsia, että tätä kautta mä oon löytäny tosi paljon kavereita, joilla on lapsia ja sama elämäntilanne.

Kysyttäessä yksinäisyyden ja syrjäytymisen kokemuksista ja Me-talolla käymisen vaikutuksesta näihin kokemuksiin, yksi haastateltavista kertoi Me-talolla käymisen ja

siellä ihmisten tapaamisen olleen tärkeässä osassa synnytyksen jälkeisestä masennuksesta toipumisessa. Ihmissuhteilla on tärkeä merkitys ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin (Kauhanen 2016, 96-97).

Positiivisesti siis parantanut. Et kyl tää on ollu yks iso avain asema siinä et mä tervehdyn, että lähdin tapaamaan ihmisiä ja sitä kautta en tuntenu enää itteeni yksinäiseksi, että mun ei tarvii olla vauvan kans yksin kotona neljän seinän sisässä.

Oon myös kokenu sitä jossain vaiheessa, että ehkä, mä sanoisin et silloin kun, joskus, kun on ollut kotona äitiyslomalla, niin silloin on saattanu kokea enemmän sitä yksinäisyyttä. Et välillä tuntuu et ei jaksu tai on jotenkin semmonen olo et ei oo voimaa lähtee minnekään ja sit on vaan päiväkausia vauvan kans kotona niin siinä kokee semmost yksinäisyyttä ja erist-syrjäytyneisyyden tunnetta oon kokenu, et ei oo osa oikein mitään, tai ei jaksu mennä mihinkään pitkään aikaan niin sit ei pääse mihinkään mukaan tai muuta tämmöstä.

Siis se on vaikuttanu positiivisesti, et on kokenu et on sellasii, semmonen paikka mis on sellanen lämminhenkinen tunnelma, mihin on hyvä tulla aina, et sä voit aina tulla tänne, et ku tääl on avointa toimintaa ja avoimii ryhmiä, et ei oo semmonen tunne et ei vitsi et nyt ei voi tulla tai tääl on joku inside -juttu menossa niin tavallaan se lämminhenkisyys mikä tääl on ja se avoimuus, et on aina niinku tervetullu olo tulit sä mihin vaan porukkaan tai mukaan.

6.4 Vertaisuus ja vapaaehtoistyö

Aineistosta voi tulkita, että toisten vanhempien kanssa käydyt keskustelut arjesta ja sen haasteista koetaan hyödyllisiksi ja omaa elämää helpottaviksi. Vertaistuki näyttäytyi kokemusten jakamisena samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Aineiston pohjalta voi sanoa, että kokemusten jakaminen toisten vanhempien kesken tapahtuu luontevasti ja antaa tukea arjessa jaksamiseen.

Niin kyllä, että oon saanu vertaistukea, että paljon on keskusteltu eri ihmisten kanssa ja jaettu arjen kokemuksia ja mitä tukea joku on saanu ja mitä tukea minä oon saanu ja tavallaan tämmöstä vuorovaikutusta muiden kanssa.

Kolme viidestä haastateltavasta oli osallistunut vapaaehtoistyöhön Me-talolla ja yhdellä oli halu tulevaisuudessa osallistua vapaaehtoistyöhön. Tähän tulokseen saattoi vaikuttaa se, että haastateltavia kanssani oli valitsemassa Me-talon harjoittelija, ja hänen oli ehkä helppo ehdottaa haastatteluihin juuri vapaaehtoistyöstä tutuksi tulleita kävijöitä.

Vapaaehtoistyötä pidettiin lisäarvoa tuovana asiana Me-talolla käymisessä. Vapaaehtoistyötä Me-talolla tekevien haastateltavien mukaan se antaa mahdollisuuden olla vielä enemmän kontaktissa muihin perheisiin, työntekijöihin ja opiskelijoihin. Aineiston perusteella vapaaehtoistyö toi positiivisia asioita kuten energiaa ja hyväntuulisuutta, mahdollisuuden antaa itsestään ja kokemuksistaan sekä hyödyllisyyden kokemuksia. Vapaaehtoistyön kerrottiin myös lisäävän osallisuuden kokemista.

No tosi kivasti, tietenkin ku [mainitsee vapaaehtoistoiminnan nimen] on nii ehkä sit vielä enemmänki se niinku pakottaa niihin kohtaamisiin just niinku just [mainitsee työntekijöiden nimet] ja harjoittelijoiden ja heidän kanssa sitten näin ja toki niinku muidenkin äitien ja lapsien kanssa sitten tulee juteltua, et niinku ihan mukavasti.

Paljon energiaa. Tosi paljon energiaa, et tota hyväntuulisuutta ja jaksamista ja löytäny kavereita.

[...] et on saanu ja sit on voinu antaa myös sitä muille niin sit tavallaan siinä on kokenu semmosta osallisuutta [...]

6.5 Me-talon kehittäminen

Me-talon kehittämiseen katson kuuluvan myös sen, mikä on jo hyvää Me-talossa ja kysyinkin sitä haastateltavilta. Aineiston perusteella Me-talossa positiivisina asioina pidettiin sen monipuolista toimintaa, ilmapiiriä, puitteita kuten leluja lapsille ja tarjoiluja, riittävän isoa tilaa, ystävällisiä työntekijöitä, avoimia ryhmiä ja toimintaa, johon on helppo osallistua sekä aukioloaikoja.

Niin no just se aitous ja semmonen aito läsnäolo ja semmonen niinku yhteenkuuluvuuden tunne et ohjaajat on tosi semmosii ihanii et ne ottaa niinku heti otti vastaan, et ku ensimmäisii kertoi tulee ni ne heti ottaa kontaktia ja kysyy heti että mitä kuuluu ja kertoo toiminnasta ja on tavallaan niinku jotenki semmonen tosi hyvä mieli jää siitä, et tulee sellanen olo et haluaa tulla uudestaan ja sit tavallaan se et ihmisillä täällä ylipäättänsä on sellanen ilmapiiri että yleisesti ottaen et on tervetullut.

Se monipuolisuus et on niinkun kaikenlaista et on ihan vauva asioista just niinku aikuisten juttuihin, et se on hyvä et kaikenlaista löytyy.

Se että tää on melkein aina auki. Tää on auki aamulla ja illalla, että periaatteessa milloin vaan voi tulla ja tota sitten täällä on positiivinen ilmapiiri, täällä voi olla oma ittensä, tääl on rento olla, tääl on yleensä aina jotain tarjolla, täällä voi lämmittää lapselle ruuat ja tää on semmonen, me kutsuttiin mun kaverin kanssa tätä ”ilmaiseksi Hop Lopiksi”, että vähän sellanen niinkun, siis tommoselle pienelle lapselle tääl on ihan tarpeeksi, koska on uudet lelut ja on aina jotain aktiviteettiä, et voisin varmaan kehua niinkun maasta taivasiin koko talon.

Kysyttäessä kehitettäviä asioita yksi haastateltava toivoi enemmän ilta-aukioloja ja toimintaa iltaisin viiden ja kahdeksan välille. Hän toivoi myös monipuolisempaa ja lisää toimintaa, kuten keskusteluryhmiä ja luentoja sekä yhteistä toimintaa maahanmuuttajille ja kantaväestölle. Hän toivoi paljon toimintaa lapsiperheille ja nuorille. Toinen haastateltava toi esiin toiveen lastenhoitomahdollisuudesta oman toimintaan osallistumisen ajaksi ja toikin esiin positiivisena asiana Me-talon harjoittelijat, jotka olivat osallistuneet lapsen hoitoon tarvittaessa.

[...] ehkä mä toivoisin enemmän semmosii myöhäsiä iltatoimintaa, koska mä oon ite päivätöissä tai siis koko päivän töissä niin sit vasta sit viiden jälkeen pääsee tulemaan, jos on jotain toimintaa niin mä en pääse sit taas päivisiin, et ois otettu huomioon et ois enemmän painotettu myös iltatoimintaan, jos mahdollista et sinne klo viis viiva kahdeksan välille.

Jaa, no se oli kyl aika hyvä se mitä sä sanoit se lastenhoito siin [mainitsee toiminnan nimen] ajaks, tai joku sellanen, et jos ois vielä enemmän sellasta niinkun, et lapsi tohon ja äiti saa tehdä jotain sen ajan että, et tietysti tääl [mainitsee toiminnan nimen] on kiva, kun on noita harjoittelijoita, jotka voi vauvaa pidellä just niinku tällasten, nytenkin kun tässä haastatellaan niin sen ajan, et se ois ihan plussaa, jos olis enemmänkin sellasta

Yksi haastateltava kertoi kokeneensa joskus ulkopuolisuuden tunnetta osallistuessaan tiettyihin ryhmiin. Hän kuvaili kokeneensa silloin hankaluutta liittyä joukkoon ja mukaan keskusteluihin. Hän kertoi kokeneensa, että muut osallistujat näyttivät tuntevansa toisensa entuudestaan ja heillä olleen omat keskustelunsa kesken. Pääsääntöisesti haastateltavat kertoivat Me-talosta enemmän positiivisia asioita kuin kehitettävää.

Et ainoastaan ehkä pari kertaa mä oon kokenu semmosta erillisyyden tunnetta, kun mä oon tullu siihen [mainitsee toiminnan nimen] muun muassa niin silloin mä parina kertana oon kokenu et mä en jotenki kuulu joukkoon et tääl on nyt joku inside-juttu menossa, tai et nää on nyt nää et nää tuntee toisensa, mutta kukaan ei niinku puhu mitään tai kukaan ei ota kontaktia on vähän sillee niinku ei noteeraa, et siinä mä oon ehkä pari kertaa kokenu sen, että niil ihmisillä on joku oma juttu menossa ja...

6.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Koska haastattelujen sisällöt olivat osittain henkilökohtaisia ja arkaluontoisiakin, oli tutkimuksen eettisyys otettava tarkasti huomioon. Suunnittelin haastattelut tarkoin jättäen kuitenkin liikkumavaraa tilanteessa syntyville lisäkysymyksille tai puheenaiheille. Tutkimuksen taustojen selvittäminen ja tutkimuksen luottamuksellisuuden painottaminen haastateltaville on tärkeää, jotta haastattelutilanteeseen saisi mahdollisimman turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin.

Pohdin myös sitä, miten haastateltavat suhtautuisivat siihen, jos olin heille entuudestaan tuttu kasvo Me-talolta. Olin ollut pitämässä kansainvälistä perhekahvilaa vuoden 2018 alusta lähtien. Toivoin, että se vaikuttaisi niin, että minulle olisi helpompi puhua, kun olen jo tuttu, mutta mahdollista oli, että se olisikin ollut esteenä haastatteluun osallistumiselle. Kukaan niistä, joita kysyin haastatteluun, ei kuitenkaan kieltäytynyt ja koin, että haastattelut sujuivat hyvin.

Haastattelukysymyksiä tehdessä pohdin, voinko kysyä suoraan, onko haastateltavalla esimerkiksi päihteisiin ja mielenterveyteen liittyviä ongelmia. Päädyin kysymään niistä siten, että muistutin haastattelun alussa siitä, että vastaaminen on vapaaehtoista ja jos jokin kysymyksistä tuntuisi liian henkilökohtaiselta, siihen voisi olla vastaamatta. Koin, ettei arkaluontoisten kysymysten esittäminen tuottanut ongelmia haastatteluissa.

Tutkimuksen eettisyyden takaamiseksi pyysin jokaiselta haastateltavalta kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Haastateltaville kerrottiin tutkimuksen sisällöstä ja käyttötarkoituksesta. Haastattelut nauhoitettiin, jotta haastattelutilanteessa saatoin keskittyä haastattelun kulkuun, eikä muistiinpanojen kirjoittamiseen. Kaikki haastatteluaineisto säilytettiin luottamuksellisesti ja hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Haastatteluaineistoa käytetään vain opinnäytetyötä varten.

Tutkimuksen luotettavuutta pohtiessani mietin, että haastatteluni kohdistuivat ainoastaan vanhempiin, jolloin tutkimuksestani jäi pois kaikki muut Me-taloa käyttävät ryhmät kuten lapset ja nuoret. Tutkimukseeni osallistuneille vanhemmille Me-talo näytti täyttävän tähän tiettyyn elämäntilanteeseen eli vanhemmuuteen liittyviä tarpeita, eikä heillä enimmäkseen ollut muita haasteita tai tuen tarpeita elämässään tai ainakaan he eivät kertoneet niistä. Tähän liittyen voisikin pohtia sitä, että onko Me-talo pystynyt tavoittamaan myös niitä, joiden tarpeet ovat moninaisemmat tai avun ja tuen tarve suurempi, ja jos on, niin millaisia merkityksiä Me-talolla on ollut heille. Haastatteluihini saattoi myös valikoitua sellaisia vanhempia, jotka olivat jo entuudestaan aktiivisia ja osallistuivat myös muualla järjestettävään lapsiperheille tarkoitettuun toimintaan.

Lisäksi en saanut kehittämisnäkökulmaan haastatteluaineistoni avulla kovinkaan kattavaa vastausta. Me-taloa pidettiin hyvänä paikkana, eikä kehittämisideoita tullut muutamaa enempää. Tästä voisi tehdä johtopäätöksen, että Me-talo on onnistunut tarjoamaan ainakin vanhemmille sen mitä he tarvitsevatkin. Toisaalta haastatteluaineistoni ei ollut kovin suuri, joten kovin luotettavia johtopäätöksiä ei aineiston perusteella voi tehdä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada tietoa siitä, miksi vanhemmat käyvät Me-talolla ja millaisia kokemuksia kävijöillä on Me-talon toiminnan vaikutuksista heidän osallisuuteensa. Yhtenä tutkimuskysymyksenä oli myös, miten Me-taloa voisi kehittää vastaamaan yhä paremmin vanhempien tarpeisiin. Tutkimuksen perusteella Me-talo on hyvä kohtaamispaikka, johon on helppo tulla ja jossa on mahdollista tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia ja kokea yhteenkuulumista johonkin ryhmään tai yhteisöön. Me-talolla käyminen helpotti tulosten mukaan uusiin ihmisiin tutustumista ja laajensi tuttavapiiriä. Me-talon toiminta koettiin monipuolisena tarjoten mahdollisuuksia eri ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville kävijöille. Sosiaaliset suhteet ja kanssakäyminen muiden kävijöiden kanssa olivat haastateltavien mielestä tärkeimpiä Me-talolla käymisen syitä. Merkitykselliset ihmissuhteet lisäävät hyvinvointia ja ehkäisevät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä (Kauhanen 2016, 96-97).

Vaikuttaminen on tärkeä osa osallisuuden kokemista. Vaikutusmahdollisuudet näyttivät toteutuvan Me-talolla hyvin, sillä aineiston perusteella vanhemmat pystyivät vaikuttamaan Me-talon toimintaan joko antamalla palautetta palautelaatikkoon tai suoraan kertomalla ideoita ja ehdotuksia koordinaattoreille. Yhdellä haastateltavalla oli myös kokemusta hänen kehittämissä ehdotuksensa toteutumisesta Me-talolla. Me-talo on myös tyypillinen matalan kynnyksen paikka. Sen toiminta on maksutonta ja avointa kaikille. Matalan kynnyksen periaatteet näyttivätkin tulosten valossa toteutuvan hyvin. Me-talolle oli helppo tulla, koska siellä oli paljon avointa toimintaa ja avoimia ryhmiä, joihin ei tarvinnut etukäteen ilmoittautua, mikä helpotti osallistumista silloin kun se sopi kävijän omaan arkeen. Vanhemmat kokivat myös Me-talon ilmapiirin avoimeksi ja lämpimäksi, mikä sai kävijät kokemaan olonsa tervetulleeksi. Tällaiset asiat madaltavat kynnystä osallistua.

Vertaistuki ja vapaaehtoistyö näyttäytyivät tärkeinä jaksamista lisäävinä asioina ja olennaisina syinä Me-talolla käymiselle. Suurin osa haastateltavista teki vapaaehtoistyötä Me-talolla tai suunnitteli ryhtyvänsä siihen. Vertaisuus näyttäytyi arkisista asioista keskustelemisena ja omien kokemusten jakamisena. Vertaistuen ja vapaaehtoistyön voisi aineiston perusteella nähdä lisäävän osallisuuden kokemista, sillä etenkin vapaaehtoistyö

lisäsi vastaajien mukaan mahdollisuuksia vaikuttaa ja olla osa ryhmää, silloin kun toimintaa suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä. Vapaaehtoistyö ”pakotti” myös ottamaan enemmän ja laajemmin kontaktia Me-talon muihin kävijöihin.

Me-talon voisi kaikkien näiden asioiden valossa nähdä tukevan osallisuuden kokemista juuri merkityksellisten ihmissuhteiden, osallistumis-, toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksien tarjoajana. Osallisuus on tärkeä hyvinvointia lisäävä kokemus ja voimavara (Rouvinen-Wilenius, Aalto-Kallio, Koskinen-Ollonqvist & Nikula 2011, 50).

8 AMMATILLINEN KASVU JA POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi on antanut valmiuksia kehittämään työelämän käytäntöjä, koska se on opettanut kriittisyyttä ja asioiden monipuolista tarkastelua ja antanut myös tutkimuksellisia välineitä mahdollisia tulevia kehittämishankkeita varten. Erityisesti olen saanut valmiuksia alan tieteellisen tiedon etsimiseen ja kriittiseen tarkasteluun. Opinnäytetyötä tehdessä olen päässyt tutustumaan ja paneutumaan laajasti muun muassa osallisuuteen, syrjäytymiseen, lapsiperheisiin, vanhempien osallisuuteen sekä vapaaehtois- ja vertaistoimintaan liittyvään ajankohtaiseen kirjallisuuteen, raportteihin ja kehittämishankkeisiin. Valmiuteni tuottaa erilaisia sosiaalialaan liittyviä tekstejä ja raportteja, eettiset periaatteet huomioiden, ovat kehittyneet opinnäytetyöprosessin myötä. Ongelmanratkaisutaidot, työelämän kehittäminen ja verkostotyötaidot kuuluvat olennaisesti sosionomin kompetensseihin ja koen, että ne ovat kehittyneet koko sosionomiopintojen ajan, etenkin työelämäharjoitteluissa. Opinnäytetyöprosessissa ne ovat kehittyneet edelleen työelämäyhteistyön kautta.

Yhteistyö Me-talo Keravan ja MLL Uudenmaan piirin kanssa ovat olleet antoisat. Yhteistyö on sujunut mutkattomasti ja olen saanut tutustua ja oppia Me-talon sekä MLL:n toiminnoista opinnäyteyhteistyön sekä sen kautta tulleen vapaaehtoistoimintaan osallistumisen myötä. Vapaaehtoistyö Me-talolla toteutettavassa perhekahvilassa on

kehittänyt yhteistyö- ja verkostotyön taitojani ja antanut kokemuksia vapaaehtoistyön merkityksestä itselleni ja yhteisölle. Koen, että vapaaehtoistyöhön osallistuminen on tutustuttanut minua monipuolisen perhetyön kenttään ja herättänyt kiinnostusta ammatilliseen perhetyöhön. Ennen kaikkea olen päässyt läheltä seuraamaan uudenlaisen toiminnan, Me-talon, alkutaivalta ja saanut nähdä, miten se on ottanut paikkansa keravalalaisten lasten, nuorten ja aikuisten vilkkaana ja koko ajan kehittyvänä kohtaamis-, harrastus- ja toimintapaikkana. Se on antanut hienon esimerkin siitä, miten yhdessä kehittäminen kävijöiden, työntekijöiden, alueen erilaisten toimijoiden ja vapaaehtoisten kanssa on todellinen mahdollisuus vahvistaa kansalaisten osallisuutta ja aktiivisuutta ja sitä kautta lisätä hyvinvointia ja vähentää syrjäytymistä.

Tämän päivän yksilökeskeisessä uraa ja menestystä ihannoivassa yhteiskunnassa vanhemmuudelle ja perhe-elämälle ei aina anneta riittävästi huomiota ja arvostusta. Syntyvyys on Suomessa selvässä laskussa (Repo, 2019), mikä voi olla osittain seurausta juuri näistä tekijöistä. Pienten lasten vanhempana olo ja aika perhevapaalla ja poissa työelämästä voivat olla syrjäyttävä tekijä nykyajan yhteiskunnassa. Siksi kaikenlaiset vanhemmuutta tukevat ja vanhempien osallisuutta lisäävät toimintamuodot ovat erittäin tärkeitä. Ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin perusta luodaan lapsuudessa. Siitäkin syystä pienten lasten ja heidän vanhempiensa tukeminen, lapsen kasvun ja myönteisen kehityksen turvaamiseksi, on ensiarvoisen tärkeää yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta.

LÄHTEET

Aula, M. K., Juurikkala, V., Kalmari, H., Kaukonen, P., Lavikainen, M. & Pelkonen, P. (15.4.2016). Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Saatavilla 21.3.2019
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74904>

- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. (2014). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (1997). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Junttila, N. (2016). Teoksessa: *Yksinäisten Suomi*.
- Kauhanen, J. (2016). Teoksessa: *Yksinäisten Suomi*.
- L 417/2007. Lastensuojelulaki. Saatavilla 25.3.2019
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L4>
- Lammi-Taskula, J & Karvonen, S. (toim.) (2014). *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos*. Tampere: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy.
- Leemann, L. & Hämäläinen, R-M. (2015b). *Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra)*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla
https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec
- Leemann, L., Isola, A-M., Kukkonen, M., Puromäki, H., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. (2018). *Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi. Kyselytutkimuksen tuloksia. (THL – Työpaperi 17/2018)*. Saatavilla
<http://www.julkari.fi/handle/10024/136551>
- Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R-M. (2015a). *Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra)*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla
https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto (20.12.2017). *Historia*. Saatavilla 11.1.2018
<https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/historia/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto (2.5.2018). *Organisaatio*. Saatavilla 30.4.2019
<https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/organisaatio/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri. *Me-talo Kerava*. Saatavilla 8.5.2018
<http://uudenmaanpiiri.mll.fi/perheille/me-talo-kerava/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri. *Tietoa piiristä*. Saatavilla 12.1.2018
<http://uudenmaanpiiri.mll.fi/tietoa-piirista/>

- Mannerheimin Lastensuojeluliitto (20.2.2018.) Ystäväksi maahanmuuttajaäidille – toiminta. Saatavilla 18.10.2018 <https://www.mll.fi/vanhemmille/toimintalapsiperheille/ystavaksi-maahanmuuttajaaidille-toiminta/>
- Marttunen, M., Haravuori, H. & Santalahti, P. (2014). Lasten ja nuorten mielenterveys ja syrjäytyminen. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*. 143–144.
- Me-säätiö. Kohteet. Saatavilla 6.5.2018 <https://www.mesaatio.fi/hankkeet/>
- Me-säätiö. Me-talo Kerava. Saatavilla 3.5.2018 <http://www.mesaatio.fi/me-talo/me-talo-kerava/>
- Me-säätiö. Mikä on Me-talo? Saatavilla 19.4.2018 <http://www.mesaatio.fi/me-talo/mika-me-talo-on/>
- Me-säätiö. Suomessa 65 941 syrjäytynyttä nuorta. *Uutinen* 22.3.2018. Saatavilla 12.6.2018 <https://www.mesaatio.fi/ajankohtaista/uutiset/suomessa-on-65-941-syrjaytynytta-nuorta/>
- Me-säätiö. Tavoitteemme. Saatavilla 11.1.2018 <http://www.mesaatio.fi/tietoa-meista/tavoitteemme/>
- Mietintö vapaaehtoistyön roolista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi (2007/2149(INI)). A6-0070/2008. Istuntoasiakirja. Euroopan parlamentti.
- Myrskylä, P. (2011). Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. (Työ ja yrittäjyys 12/2011). Saatavilla <https://tem.fi/documents/1410877/3346190/Nuoret+tyomarkkinoiden+ja+opiskelun+ulkopuolella+17032011.pdf>
- Mäkelä, J. & Sajaniemi, N. (2013). *Vertaisuhteet muovaavat lapsen aivoja*. Teoksessa J. Reivinen & L. Vähäkylä (toim.), *Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen* (s. 37–49). Helsinki: Gaudeamus.
- Perälä, M-L., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S. (2011). Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 36/2011). Saatavilla 28.3.2019 <http://www.julkari.fi/handle/10024/80090>
- Pessi, A. & Oravasaari, T. (2010). Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Helsinki: Yliopistopaino. Saatavilla <http://www.kansalaisareena.fi/RAYraportti23.pdf>

- Raunio, K. (2006). *Syrjäytyminen. Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Repo, P. (29.4.2019). Suomen suurissa kaupungeissa syntyvyys on pudonnut Euroopan hännänhuipun Maltan tasolle. Helsingin Sanomat. Saatavilla 30.4.2019 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006088001.html>
- Rimmerman, A. (2013). *Social Inclusion of People with Disabilities. National and International Perspectives*. New York. Cambridge University Press.
- Rissanen, P. & Puumalainen, J. (2016). Kokemuksen kautta osaamiseen: Vapaaehtoisuus, vertaisuus ja kokemusasiantuntijuus. *Kuntoutus* 1/2016. Saatavilla 25.3.2019 <https://kuntoutussaatio.fi/palvelumme/viestinta-ja-tiedolla-vaikuttaminen/kuntoutus-lehti/arkisto/kuntoutus-12016/>
- Rouvinen-Wilenius, P., Aalto-Kallio, M., Koskinen-Ollonqvist, P. & Nikula, T. (2011) Osallisuus osana tasa-arvoa. Teoksessa P. Rouvinen-Wilenius & P. Koskinen-Ollonqvist (toim.), *Tasa-arvo ja osallisuus väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjinä* (s. 49–76). Helsinki: Terveyden edistämisen keskus. Saatavilla https://issuu.com/soste/docs/tasa-arvo_ja_osallisuus_2012
- Santalahti, P., Petrelius, P. & Lindberg, P. (2015). Onnellisista lapsista terveiksi aikuisiksi – katsaus epidemiologiaan ja auttamiskeinoihin. Teoksessa A. Partanen, J. Moring, V. Bergman, J. Karjalainen, M. Kesänen, J. Markkula, M. Marttunen, S. Mustalampi, E. Nordling, T. Partonen, P. Santalahti, P. Solin, T. Tuulos & S. Wuorio (toim.), *Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015. Miten tästä eteenpäin?* (s. 72–82). (THL Työpäperi 20/2015). Saatavilla <http://www.julkari.fi/handle/10024/129592>
- Solantaus, T., Niemelä, M., Huijala, T. & Räsänen, S. (2011), *Mielenterveys- ja päihdeongelmien sekä sosiaalisen syrjäytymisen ylisukupolvisen siirtymisen ehkäisy – Toimiva lapsi & perhe THL:n kärkihankkeena*. Teoksessa J. Moring, A. Martins, A. Partanen, V. Bergman, E. Nordling & V. Nevalainen (toim.), *Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015. Toimeenpanosta käytäntöön 2010*. (s. 158–168). THL – Raportti 6/2011. Saatavilla 30.4.2019 <https://thl.fi/documents/10531/95613/Raportti%202011%206.pdf>

- Sosiaali- ja terveysministeriö. Osallisuuden edistäminen. Saatavilla 3.5.2018
<http://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Saatavilla 3.5.2018 <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>
- Sutela, E., Törmäkangas, L., Toikka, E., Haapakorva, P., Hautakoski, A., Hakovirta, M., Rasinkangas, J., Gissler, M. & Ristikari, T. Nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen riskitekijät Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa. Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu. (s. 3) THL–Raportti 5/2016. Saatavilla 25.10.2018
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130760/URN_ISBN_978-952-302-662-9.pdf
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus. Saatavilla 12.4.2018 https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/huono-osaisuuden-ylisukupolvisuus
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi- ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi. Osallisuus. Saatavilla 25.3.2019
<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus#Mitä%20tarkoitetaan?>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimus ja kehittäminen. Tutkimukset ja hankkeet. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Matalan kynnyksen palvelut. Saatavilla 25.3.2019 <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-/matalan-kynnyksen-palvelut>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimus ja kehittäminen. Tutkimukset ja hankkeet. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Saatavilla 22.3.2019
<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->
- Vuorenmaa, M. (2016). *Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät*. (Väitöskirja, Tampereen yliopisto).

LIITE 1. Haastattelurunko

TAUSTATIEDOT:

-Ikä:

-Sukupuoli:

-Perhe: Asutko yksin, puolison tai perheen kanssa?

-Oletko syntynyt Suomessa? Jos et, mistä syystä olet tullut Suomeen ja milloin?

-Oletko koululainen, opiskelija, perhevapaalla, työtön, työssä tai eläkkeellä?

ME-TALON MERKITYS ARJESSA:

-Mitä kautta löysit me-talon?

-Oletko osallistunut me-talolla järjestettyyn toimintaan vai vietätkö siellä muuten vain aikaa?

-Mihin toimintaan olet osallistunut ja miksi?

-Kuinka usein käyt me-talolla?

-Mikä on tärkein syy, miksi käyt me-talolla?

-Mitä teit ennen, kun löysit me-talon?

HYVINVOINNIN JA OSALLISUUDEN KOKEMINEN

-Onko me-talolla käynti vaikuttanut elämänlaatuusi tai hyvinvointiisi? Miten?

-Onko me-talolla käyminen vaikuttanut osallisuuden kokemukseesi?

(Osallisuus on esimerkiksi yhteenkuuluvuutta johonkin yhteisöön, tasavertaisuuden kokemusta ja vaikutusmahdollisuuksia yhteisiin asioihin.)

-Oletko joskus kokenut oloasi yksinäiseksi tai syrjäytyneeksi? Mistä uskot, että se on johtunut?

(Syrjäytymisellä tarkoitetaan yhteiskunnan keskeisten toiminta-alueiden, kuten työelämän, opiskelun tai perhe-elämän ulkopuolella olemista, yhteiskunnan toimintaan osallistumattomuutta. Syrjäytymiseen liitetään vaikeuksia toimeentulossa ja

elämänhallinnassa, yksinäisyyttä ja vaikutusmahdollisuuksien vähäisyyttä. Ulkopuolisuuden kokemista yhteiskunnasta.)

-Onko me-talolla käynti vaikuttanut yksinäisyyden tai syrjäytymisen kokemuksiisi? Miten?

-Miten olet tullut kohdatuksi me-talolla?

-Koetko, että voit vaikuttaa me-talon toimintaan?

-Onko me-talolla käynti madaltanut kynnystä osallistua ja kokeilla uusia asioita?

-Oletko kokenut saavasi muilta me-talon kävijöiltä vertaistukea? Millaista?

-Onko perheesi saanut me-talolta tukea arkeen tai sen haasteisiin? Millaista?

-Oletko osallistunut vapaaehtoistyöhön me-talolla? Mihin?

-Mitä vapaaehtoistyö on antanut sinulle?

KOULUTUS JA TYÖLLISYYS

-Onko sinulla opiskeluun tai työllistymiseen liittyviä haasteita? Millaisia?

-Oletko saanut tukea tai apua me-talolla koulutukseen tai työhön hakeutumisessa? Millaista?

-Onko me-talolla käynti vaikuttanut välillisesti koulutuksen tai työn saamiseen? Oletko esimerkiksi saanut työkokemusta, taitoja, itseluottamusta tai kontakteja liittyen koulutukseen ja työllisyyteen?

MIELENTERVEYS JA PÄIHTEET

-Onko sinulla mielenterveyteen tai päihteisiin liittyviä ongelmia tai haasteita? Millaisia?

-Oletko saanut me-talolta tukea tai apua mielenterveyteen tai päihteisiin liittyviin haasteisiin? Millaista?

-Onko me-talolla käynti vaikuttanut mielialaasi tai päihteiden käyttöösi? Miten?

MAAHANMUUTTO

-Onko me-talolla käynti vaikuttanut suomen kielen oppimiseesi? Miten?

-Oletko saanut me-talolta apua tai tukea kotoutumiseen liittyviin asioihin kuten arjen sujumiseen, asumiseen, lomakkeiden ja hakemusten täyttöön liittyvissä asioissa? Millaista?

HARRASTUKSET JA SOSIAALISET SUHTEET:

- Oletko löytänyt me-talon kautta uusia harrastuksia tai onko harrastamisesi lisääntynyt?
- Oletko voinut harrastaa me-talolla jotain, mitä et olisi muualla voinut harrastaa esimerkiksi harrastusmaksujen tai pääsyvaatimusten takia?
- Koetko, että me-talolla käyminen on helpottanut uusiin ihmisiin tutustumista?
- Onko me-talolla käynti vaikuttanut tuttava- tai kaveripiiriisi? Miten?
- Oletko saanut uusia ystäviä me-talolta?

ME-TALON KEHITTÄMINEN

- Mikä on sinusta hyvää me-talossa?
- Minkä toivoisit olevan toisin me-talolla?
- Onko sinulla muita toiveita, ideoita tai kehittämisehdotuksia me-talon toimintaan liittyen?

LIITE 2. Tiedote haastatteluista

Tiedote haastatteluista

Hei,

Olen sosionomiopiskelija Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni Keravan me-talosta ja sen kävijöiden kokemuksista. Haluan tutkimuksessani selvittää, haastatteleamalla me-talon kävijöitä, miten me-talon toimintaan osallistuminen on tukenut kävijöiden osallisuutta ja hyvinvointia.

Haastattelut tehdään Keravan me-talolla joulukuussa 2018. Haastattelut nauhoitetaan ja ne kestävät korkeintaan tunnin.

Opinnäytetyöni teemoja ovat lisäksi syrjäytyminen, työllisyys, koulutus, sosiaaliset suhteet, harrastukset, mielenterveys ja päihteet. Tutkin opinnäytetyössäni sitä, miten me-talo on pystynyt osaltaan vaikuttamaan näihin osa-alueisiin kävijöiden elämässä ja sitä kautta heidän hyvinvointiinsa.

Haastatteluista saamaani tietoa käytetään vain opinnäytetyötäni varten. Tutkimuksesta kerrotaan haastateltavalle sen sisältö, tarkoitus ja toteutustapa ja haastateltavalla on oikeus tehdä lisäkysymyksiä. Haastateltavalla on milloin tahansa oikeus keskeyttää osallistumisensa tutkimukseen, jolloin kaikki häntä koskeva tieto poistetaan tutkimuksesta. Haastatteluissa kerättävät tiedot säilytetään nimettöminä ja käsitellään luottamuksellisesti. Haastateltavaa ei voi tunnistaa tutkimuksesta. Kaikki tutkimusaineisto, mukaan lukien nauhoitetut haastattelut hävitetään, kun tutkimus on valmis.

Haastattelijan yhteystiedot:

Kristiina Pitkänen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Suostumus haastatteluun

- Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani tiedotteen Keravan me-talolla tehtävistä haastatteluista ja saanut niistä kaiken tarvitsemani tiedon.
- Suostun antamaan haastattelun kokemuksistani me-talolla käymisestä ja sen vaikutuksista kokemaani osallisuuteen ja hyvinvoinnin eri osa-alueisiin.
- Ymmärrän, että haastattelujen teemoina ovat myös syrjäytyminen, sosiaaliset suhteet, työllisyys, koulutus, mielenterveys ja päihteet.
- Ymmärrän, että haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista.
- Ymmärrän, että voin milloin tahansa keskeyttää tutkimukseen osallistumisen.

- Ymmärrän, että haastattelut nauhoitetaan ja nauhoitukset ja muu materiaali hävitetään tutkimuksen valmistuttua.
- Ymmärrän, että valmis opinnäytetyö julkaistaan theseus.fi –sivustolla.

Suostun haastatteluun

Paikka ja aika

Haastateltavan allekirjoitus

Nimenselvennys